

EUSKALDUN BAT

(BAKARIZKETA)

Iruditegiak aurkestatzen du, Gernika-ko bill-eche edo juntetako Jauregia.

AU zoragarrizko leku alai gozakitsua! ¡Au Euskal-erri ederra! ¿Iñor ote da esango lirakenik, zergatik aldendu nitzan urrutiyetara, nere ama Euskeraren aldamen maitakitsutik? Nik ez dakit zer burutara aldi-yak izan nituen, nere ama utzirik urrutiratzeko. Ogei urte igaro dira gure izkuntza maitagarritz mintzatu ez naizela, bear beziñ lasaitasun aundiz; bada, ni urte mordoska ortan arkitu naizen tokiyetan, ez da aditzen euskarazko itz bat bakarrik, bañan nik, arreta aundiya izanik gure ama Euskerari, artzantzan nebillelarik, itzegiñ, eta adierazten niyen ardi, zakur, eta nere mendeko abere guztiyai, euskeraz mintzatuaz.

Asko maite nuben nere ama Euskera beñere bear diña maiteko ez degun ori. (*Ichedon*) ¡Aiama! ¿Non dira; non dira zure aberastasun opakitsu ayek? ¿Non dira zure lengo seme zintzo, sendo berdin gabeko jakintsuak? ¿Non: Lekobide, Otzoal, Lartaun eta beste gañuntzeko euskaldun ospatsubak? (*Ichedon*) Berriz zutituko balira, esango luteke, eta arrazoi aundiz, au ez da guk ondorenguentzat utzi genduen Euskal-erri aberats ura. ¿Zer egin dute ordutik onerako euskaldunak? ¿Zer egingo genduen? Ondatu; arlotetu gure euskera maitagarriya. ¿Bañan zer ari naiz esaten? Ez dago orren arlote gure ama Euskera; azkeneko jipoi gogorra artu ondorean, gaiso gelditua izan arren, nork osasunduak izandu ditu. Beti gogoan idukiko ditutan Euskeraren seme, sendakiñ zintzo, Manterola, eta Arzak, gure izkuntza, len esan detan jipoi

ondoren sendatu, eta edertzen sayo onak egiñik ill ziranak. Ai, ayen antzirudiakin egintako kutun bat kolkuan eraman albaneza! (*Ichedon*)
 ¡O, Euskal-erri maitea!

Zuri begira nago
 baña nola, nola,
 lengo antzikan eziñ
 emanik iñola;
 atzo ziñan zorion
 guztiyen krisola,
 ¿etagaur? gaur bestien
 gisan Española.

(*Piska bat ichedon ta*) ¡Zer mintzaera biyotzetikakua izan zuben, au lumari eragiñ arazi ziyon garayan, Ramon Artola lotozkari bikañak! ¡Zer mintzakitsua zan, eta zer egokiro bururatzen zitzaizkan euskaraganako amoriyoz, biyotzaren bultzadaz argiratzen zituben gauzak! ¡Zerbiyotz aundiko semea izan zan au ere! ¿Ni ez ote niteke izan, aipatu ditutan oyek bezelakoa? Bai, bai. ¿Zergatik ez bada; ama Euskararen bularmutur bera edozki badegu? Ez deritzot; bañan seme biurretatik bat izan banaiz, fiyo naiz, barkatuko dirazula, eta onez aurrera, ezkeintzen dizut nere biyotza, zuk agintzen dirazun edozer gayetarako, azkeneko odol tantua isurtzeraño. ¡O ama: ama maitia!...

¿Non dira zure galak
 zure istoriyak,
 ain eder apaindutzen
 zinduzten gloriyak?
 lenengo biyotza ta
 urrena begiyak,
 oroitzean negarrez
 jartzen zaizkit biyak.

Ona; ona ama Enskeraren seme jator Ramon Artola zanaren ispi-lugarbiya, onen antz irudia ere, lepotik chinchilik iduki nai nuke, kutun oroigarritzat, nere kolkuaren epelean, eta geldituko da, osasunak irauten diyon artean, guztiz pozez beterik, eta beraren agintepean, ama euskararen seme... Euskaldun bat.

JUAN IGNACIO URANGA.